

ZÁKLADNÍ VYŠETŘENÍ MOČE NA UROLOGICKÉM PRACOVÍŠTI

Nikola Kozlová, Lenka Lešanská

Urologické ambulance, FN Olomouc.

Vyšetření moče patří na ambulanci Urologické kliniky ve FN Olomouc k základním, ale velmi cenným vyšetřením. Každý pacient si dává moč na chemický a mikroskopický rozbor. Výsledek napomáhá velmi často ke stanovení správné diagnózy.

Vzorek moče odebíráme ze středního močového proudu, po omytí genitálu, do čisté a suché nádoby. Velmi důležité je poučení pacienta o tom, jak správně moč metodou středního proudu odebrat. U žen i u mužů může dojít v důsledku nesprávně provedeného odběru moče ke kontaminaci příměsí buněk z genitálií. Proto je potřebné vysvětlit pacientovi nutnost dokonalé hygieny před každým odběrem.

U mužů zdůrazňujeme dokonalé přetažení předkožky, aby nedošlo k vypláchnutí předkožkového vaku. Tím by mohl být výsledek falešně pozitivní.

U žen zjišťujeme, ve které fázi menstruačního cyklu jsou. Pokud má žena menstruaci nebo špiní, provádíme odběr moče katetrizací močového měchýře. Stejně postupujeme i u žen těhotných. Pokud tak neučiníme, dostanou se do vzorku moče červené krvinky nebo jiné patogeny a výsledek může být zavádějící.

Katetrizaci ženy provádíme po přípravě pomůcek na sterilním stole. K tomuto úkonu si připravíme:

- nejméně dva tampony namočené v dezinfekčním roztoku (u nás používáme Octenisept ředěný 1: 1)
- lubrikační gel (Mesocain gel, Instilla gel)
- sterilní pinzetu
- sterilní Nelatonovu cévku 12–14 Ch
- emitní misku
- sterilní zkumavku na odebranou moč (možnost okamžitého odeslání vzorku na mikrobiologické vyšetření při pozitivním výsledku).

Žena leží v poloze na zádech s mírně pokrčenými dolními končetinami. Sestra provede desinfekci zevního ústí močové trubice. Konec cévky smočí v lubrikačním gelu a opatrně ji zavede pomocí pinzety močovou trubicí do močového měchýře. Nechá odkapat několik prvních kapek do emitní misky a potom odebere vzorek do připravené zkumavky. Cévkou vytáhne a ženě připraví buničitou vatu na otření.

Dalším způsobem odběru moče je **suprapubická punkce** naplněného močového měchýře. Tento způsob je u nás používán jen velmi zřídka a výkon provádí lékař.

Urologickou ambulanci ve FN Olomouc navštěvují pacienti s různými druhy drenáží močových cest (permanентní katetr, epicystostomie, nefrostomie). I zde musíme mys-

let na správné poučení pacienta o tom, jak provést odběr. Máme-li pochybnosti, zda nemocný zvládne odběr sám, musí se mu dostat naší pomoci. **Nikdy neodebíráme moč z jímacího sáčku!** Pokud z drenáže nejsme schopni momentálně moč odebrat, na chvíli ji uzavřeme a počkáme, až se moč vytvoří. Při odběru z drénu používáme vždy sterilní zkumavku, protože odběr je zdlouhavý a v případě potřeby můžeme vzorek stejně jako při katetrizaci ihned odeslat k mikrobiologickému vyšetření. Po ukončení odběru je třeba před spojením drenáže s jímačem oba konce dezinfikovat. Zabráníme tím zavlečení infekce do těla nemocného z okolí (prevence nozokomiální nákazy).

Poslední skupinou pacientů, kde provádíme odběr moče speciálním způsobem, jsou nemocní s urostomiemi. Zde odebíráme **moč přímo z vývodu**. Musíme si opět připravit sterilní stolek jako při katetrizaci. Kromě těchto pomůcek přidáváme ještě malý sterilní plastový trychtýřek. Pacient si sejme jímací sáček a sestra provede dezinfekci ústí stomie i s okolím tampony smočenými v dezinfekčním roztoku. Sterilní trychtýřek zanoří do stomie a přes jeho lumen zavede sterilní katetr. Po odkapání malého množství moče odebere vzorek do sterilní zkumavky. Po odběru si pacient znovu připevní jímací sáček.

Získaný vzorek moče vyšetřujeme chemicky na přítomnost bílkovin, cukru, ketolátů, krevního barviva a zjišťujeme hodnotu pH moče. Při podezření na onemocnění ledvin a močových cest je nezbytné provést mikroskopické vyšetření močového sedimentu. Moč ve zkumavce se po centrifugaci slijí a kapka sedimentu se prohlíží pod mikroskopem. Zjišťuje se tak přítomnost zánětlivých buněk, červených krvinek, bakterií, kvasinek, epitelii, válců a krystalů.

Na naší ambulanci máme vlastní laboratoř. Proto je výsledek vyšetření velmi rychle dosažitelný. Tak nemusí pacienti dlouho čekat na vyšetření nebo ošetření. U nemocných s akutními potížemi jsme díky tomu schopni získat močový nález na rozdíl od jiných pracovišť prakticky ihned.

Včasná diferenciální diagnostika, ke které vyšetření moče jistě patří, nám umožní ulevit nemocnému od bolesti co nejdříve, nebo jej odeslat k dalšímu řešení na správné pracoviště.